

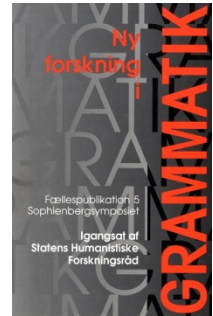
Ny Forskning i Grammatik

Titel: Kriterier for inddeling af ledsætninger

Forfatter: Erik Hansen

Kilde: P. Colliander og I. Korzen (red.). *Ny Forskning i Grammatik 5*, 1998, s. 7-22

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nfg/issue/archive>

© Forfatterne og Odense Universitetsforlag 1998

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af *Ny Forskning i Grammatik* (1993-2012) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Kriterier for inddeling af ledsætninger

Erik Hansen
Danskprojektet

Hvad Hemmelighed aabenbarer sig
Her for min Sjæl! Saa lykkes det mig dog,
At efter fyrgetyve lange Aars
Utrættede, vedholdne, strænge Flid
I Midnatsstunden -

Oehlenschläger: Aladdin 1. akt

1. Indledning

Af de fleste grammatiske fremstillinger fremgår det at ledsætninger falder i tre hovedgrupper, nemlig substantiviske, adjektiviske og adverbelle. Denne inddeling er naturligvis uomgængelig for så vidt som ledsætninger har disse funktioner. I den danske grammatiske tradition har man betragtet dette som ret uproblematisk, men en af forudsætningerne herfor er at visse ledsætninger aldrig behandles, eller i al fald kun behandles en passant, fx typen

- (1) vi gik så hurtigt at vi blev trætte
- (2) vi gik ikke hurtigere end at vi kunne snakke imens
- (3) han blev således tilredt at han måtte på skadestuen

Hvilken af de tre funktioner er det? Normalt siger man at sådanne ledsætninger er adverbelle, men hermed er der jo ikke sagt meget, da adverbial funktion hovedsagelig er en syntaktisk restkategori.

Nu er opgaven ikke bare at fastslå den enkelte ledsætnings funktion i konkrete tilfælde. Målet er at foretage en inddeling af ledsætningerne der i princippet svarer til ordklasseinddelingen, som bygger på materiale, funktion og semantik. Man har ikke brug for at inndele adjektiverne i substantiviske, prædikativiske, attributive og adverbelle, for der er ingen formelle forskelle på adjektiver af disse fire kategorier. Anderle-

des med ledsætninger: de substantiviske indledes med *at*, *om* eller *hv*-ord; de adjektiviske med et relativt element, fx *som*; og de adverbielle med et sæt specielle konjunktioner: *hvis*, *selvom*, *fordi* osv. Men som det skal fremgå i det følgende, er der i moderne dansk ingen enkel korrelation mellem ledsætningsmateriale og ledsætningsfunktion.

2. Eksempler på inddeling

Mikkelsen (1911:493-494) inddeler ledsætningerne i

- navneagtige
- tillægsagtige
- biordsagtige

altså substantiviske, adjektiviske og adverbielle. Han karakteriserer dem efter deres form og semantik: de navneagtige inddeles i udsagnssætninger og spørgesætninger; de tillægsagtige er de henførende, og de biordsagtige er de såkaldte *bindeordsbisetninger*. De sidste inddeles i 11 typer efter deres semantik (hensigt, følge, tid osv.).

Mikkelsen nævner (s. 495-96) at navneagtige ledsætninger kan optræde som navnetillæg (apposition):

- (4) Han kom med sin sædvanlige undskyldning, at han ikke havde tænkt på at fornærme nogen.

Det vil sige at han er opmærksom på at andre end relative ledsætninger kan være adjektiviske, men denne iagttagelse får ingen konsekvenser for inddelingen af ledsætningerne.

Aage Hansen (1967/I:88 ff.) inddeler i princippet på samme måde, men i praksis lidt anderledes:

- Ledsætninger der er sætningsled
 - a. substantiviske
 - b. adverbielle
- Ledsætninger der er dele af sætningsled, dvs. relative

Aage Hansens inddeling svarer til Leech (1974:146 ff.). Leech skelner mellem ledsætninger som er argumenter; de er *indlejrede* (embedded). Og så ledsætninger som er *træk* (features); de er *nedskrevne, degraderede* (downgraded). De første er dem vi kalder nominale ledsætninger, altså subjekter, objekter osv. De andre er relativsætninger, karakteristiske ved koreferent led i over- og ledsætning („fællesled“). Der er to syntaktiske problemer som Leech – og Aage Hansen – så vidt jeg kan se ikke tager stilling til. For det første at et indlejret prædikat kan beholde sin ledsætning:

- (5) han påstår at ...
- (6) påstanden at ...

Er ledsætningen i sidste eksempel argument eller del af argument?

For det andet kommer han ikke ind på om hans inddeling er en dikotomi, eller om der er en tredje, neutral gruppe, nemlig de adverbielle ledsætninger.

Quirk et al. (1972:717 ff.) inddeler traditionelt i

- nominal clauses
- adverbial clauses
- sentential relative clauses (*After that things improved, which surprises me*)

Herudover tager de med

- comparative clauses
- comment clauses (*at that time, I believe, labour was cheap* og lignende interjektionale sætninger)

Det er altså ledsætning på sætningsniveau. Der er gjort meget ud af sammenligningssætningerne, som man som nævnt ellers tit undlader at behandle eller gør meget lidt ud af. Ifølge Quirk et al. eksisterer der altså to ledsætningskategorier som hverken er nominale eller adverbielle. De almindelige, adjektiviske relativsætninger behandles i et følgende kapitel (s. 860 ff.) om komplekse nominaler („postmodification“).

Eisenberg (1994) foretager en inddeling som minder meget om den foregående. Relativsætningerne behandles i afsnittet om attribution, altså komplekst nominal (s. 226 ff.). Kapitel 10 har overskriften *Adverbial- und Ergänzungssätze*. Det vil sige ledsætninger som faste sætningsled (Ergänzung) og som frie sætningsled (Adverbial). Sammenligningssætninger behandles i kapitlet *Koordination*.

Faarlund et al. (1996:973 ff.) deler ledsætningerne i to og kun to hovedgrupper, nemlig *implikative* og *eksplikative*. Det er en terminologi de har fra Paul Diderichsens Elementær dansk Grammatik, som vil blive behandlet nedenfor. I indledningen til ledsætningskapitlet definerer de ganske kort implikativsætning som relativsætning (s. 975), helt efter Diderichsen. Resten er så eksplikativsætninger, og disse defineres ikke på anden måde. Eksplikativsætningerne inddeles i nominale og adverbielle. Den sidste gruppe er sætninger med *fordi, når, da, slik at, hvis* osv. Fremstillingen af implikativsætningerne bygger på Diderichsen og omfatter foruden de centrale relativsætninger tids- og stedsledsætninger og sammenligningsledsætninger. Her er altså *implikativ : eksplikativ* den overordnede inddelingsgrund. Derefter kommer nominal, adverbial og adjektivisk.

3. Elementær dansk Grammatik

Diderichsens analyse (EDG 1962:204 ff.) er nok den mest originale og i al fald ved første blik den mest perspektivrige. Men den er meget upræcis i definitionerne. Inddelingen er semantisk og funktionel, og den er relevant i den forstand at der er klare formelle kendetegn på de tre hovedgrupper Diderichsen kommer frem til. Inddelingen er

- eksplikative
- implikative
- neutrale

3.1. Eksplikative ledsætninger

er ledsætninger der „nærmere ‘udfolder’, hvad der ligger i et Begreb, som indgaar i Oversætningen“. Det der „udfoldes“, kan være 1. et verbum, 2. et substantiv eller 3. et adverbium:

- (7) jeg tror (at) han lyver
 (8) du har den fejl at du taler for længe
 (9) han er så doven at han ikke gider stå op

De subjektiviske og prædikativiske ledsætninger kaldes *frie eksplikative sætninger*:

- (10) at Peter ikke vil studere, er hans faders store sorg
 (11) grunden er at han ikke ved ordentlig besked

3.2. Implikative ledsætninger

er sætninger med *fællesled*, dvs. „en Størrelse, som indgaar (er impliceret) baade i Bisætningen og Oversætningen (‘implikative eller relative Bisætninger’)“:

- (12) den mand (som) Gud giver et embede, giver han forstand

3.3. Neutrale ledsætninger

er stort set lig med den traditionelle kategori adverbielle ledsætninger, idet Diderichsen dog argumenterer for at bl.a. tidsledsætninger faktisk er implikative.

Man kan opstille et skema med det syntaktiske og det semantiske inddelingskriterium og krydse de prototypiske funktioner af:

	eksplikativ	implikativ	neutral
substantivisk	+		
adjektivisk		+	
adverbiel			+

Der er brug for begge sæt kriterier, idet der er eksempler på at implikative ledsætninger er substantiviske og adverbielle; også visse af de neutrale kan lejlighedsvis optræde som substantiviske, se nedenfor.

Der er flere fordele ved denne inddeling og analyse. Den tillader fx at man let ser og kan beskrive det fælles i

- (13) vi aftalte at vi skulle mødes kl. 10
- (14) den aftale at vi skulle mødes kl. 10...

Syntaktisk er første ledsætning objekt, den anden appositionel. Men begge ledsætninger er klart eksplikative. En anden fordel er at begrebet implikativ synes at være meget frugtbart. Diderichsen har således vist at de rene relativsætninger, de almene relativsætninger, som jo ikke er adjektiviske, men fx substantiviske, og sammenligningssætninger af forskellige arter alle er implikative:

- (15) den fyr som står derovre...
- (16) hvad Gud har sammenføjet, skal mennesket ikke adskille
- (17) jeg arbejder som jeg altid har gjort

Problemet i analysen er begrebet eksplikation. Terminologien *eksplikativ* : *implikativ* insisterer på en antonymi, men holder det? Er definitionen af *eksplikativ* klar nok, og er *eksplikation* én ting?

I mange ekss. er det let at få mening i at den eksplikative ledsætning „udfolder“ et begreb:

- (18) hun påstår at hun har betalt
- (19) påstanden at hun havde betalt ...

Men er det lige så indlysende i ekss. som

- (20) hun hindrede at der skete en ulykke
- (21) forhindringen af at der skete en ulykke

Diderichsens egen definition af *eksplikativ* er ikke til megen hjælp. Efter

ordlyden kunne den lige så godt definere *implikativsætningen*, idet den jo også nærmere udfolder hvad der ligger i et begreb som indgår i oversætningen!

Begrebet *frie eksplikativsætninger* (Diderichsen 1963:206-207) forekommer også at ligge meget yderligt i forhold til definitionen. Det drejer sig som allerede nævnt om sætninger med ledsætning som subjekt eller prædikativ:

- (22) at Peter ikke vil studere, er hans faders store sorg
 (23) grunden er at han ikke ved ordentlig besked

Her, siger Diderichsen, kan man „indskyde *det/den Omstændighed/det Forhold/det Spørgsmaal* og lign.“, som så hævdes at eksplikerer af *at-sætningerne*. Denne beskrivelse forekommer at være baseret på en vilkårlig katalyse.

4. Eksplikativ og implikativ

Det følgende er et forsøg på at fremstille forholdet *implikativ : eksplikativ* på grundlag af Diderichsens idé, men på en mere eksplicit måde.

Den IMPLIKATIVE LEDSÆTNING defineres ved at den semantisk set har en tom plads, som udfyldes med et led fra oversætningen. Ledsætningen i sig selv er altså semantisk inkomplet, men oversætningen er komplet også uden ledsætningen:

- (24) han har en hund
 han har en hund som kan stå på bagbenene
 () kan stå på bagbenene

Det led i oversætningen som kompletterer implikativsætningen, kaldes FÆLLESLEDDET – eller rettere: repræsentanten for fællesleddet.

I EKSPLIKATIVKONSTRUKTIONEN er ledsætningen semantisk komplet, mens oversætningen er inkomplet og først kompletteres af ledsætningen:

- (25) han sikrede at vi nåede frem til tiden
 han sikrede ()
 vi nåede frem til tiden

På den måde bliver de frie eksplikativsætninger ikke noget problem:

- (26) at Peter ikke vil studere, er han faders store sorg
 () er hans faders store sorg
 Peter vil ikke studere

Analysen holder også ved spørgeledsætning, idet ledsætningen jo er et fuldbåret spørgsmål:

- (27) jeg ved ikke hvem hun har talt med
 jeg ved ikke ()
 hvem har hun talt med?

Ledsætninger som hverken er implikative eller eksplikative betegnes som NEUTRALE LEDSETNINGER. De er prototypisk adverbielle og indledes med konjunktioner som *hvis, medmindre, fordi, skønt, selvom*.

Spørgsmålet er nu om der hermed er sagt andet end at eksplikative ledsætninger er valensledsætninger (Ergänzungssätze), i modsætning til de implikative og de adverbielle. Det er der! For det første stiller denne fremstilling parret *implikativ : eksplikativ* op som et modsætningspar af en anden art end valensledsætning over for *relativ*, idet relativsætninger ikke er de eneste ledsætninger som ikke er valensledsætninger. For det andet har vi eksplikation i tilfælde hvor ledsætningen ikke eksplikerer et verbum, men fx et substantiv:

- (28) den opfattelse at mælk skulle være sundt...

hvor man normalt regner med (determinativ) apposition, altså adjektivisk funktion.

For det tredje er der faktisk konstruktioner hvor en ledsætning på én gang har egenskaberne implikativ og eksplikativ, nemlig bestemmende relativsætning:

- (29) de der vil med, må melde sig til nu
 (30) den grund som ligger ned til fjorden, er den dyreste
 (31) kaffen han laver, er for stærk til mig

Når de demonstrative pronomener og artiklen ikke er anaforiske, men kataforiske, altså tilbagevisende – nemlig til ledsætningen – er oversætningen inkomplet uden ledsætningen, som altså er eksplikativ; men den er samtidig implikativ da den indgår i en fællesledskonstruktion. Ifølge definitionerne ovenfor på *eksplikativ* og *implikativ* er der intet modsigende eller paradoksalt i at visse sætninger skal karakteriseres på begge måder. Noget tilsvarende gælder nogle af de almene relativsætninger:

- (32) du må beholde hvad du finder
 (33) I kan invitere hvem der har tid og lyst

Fællesleddet, med betydningen ‘al/alt/alle’, er ikke repræsenteret i oversætningen i sådanne konstruktioner.

Oversætningens „inkomplethed“ kan således komme i stand på to måder. Enten ved at ledsætningen er et valensled:

- (34) vi antager at de betaler snarest

Eller ved at et substantiv eller et adjektiv har en kataforisk bestemmer;

- (35) den misforståelse/misforståelsen at jeg skulle være tidligere straffet
 (36) det blev så sent at mørket faldt på

I begge typer har ledsætningen en nødvendig, udfyldende funktion.

5. Centralt og perifert

Diderichsens analyse tillader som allerede antydnet, at man kan beskrive nogle væsentlige forhold som normalt springes over eller underbetones i dansk grammatik, nemlig det forhold at der langtfra er et enkelt og entydigt forhold mellem syntaktisk funktion og ledsætningstype.

Den prototypiske implikativsætning er adjektivisk og har eksplicit nominalt korrelat, fællesledsrepræsentation, i oversætningen:

(37) kender du en fyr som hedder Oskar?

Fællesleddet kan imidlertid også være adverbialt:

(38) han ringede straks da han havde fået besked

(39) hun arbejder således som hun plejer

(40) stil kufferten der hvor der er plads

Og da dette fællesled ikke behøver repræsentation i oversætningen, kan vi have adverbialle implikativsætninger:

(41) han ringede da han havde fået besked

(42) hun arbejder som hun plejer

(43) stil kufferten hvor der er plads

De almene relativsætninger er også implikative og uden repræsentation af fællesleddet i oversætningen:

(44) du kan beholde alt hvad du finder
du kan beholde hvad du finder

(45) den hvem Gud giver et embede, giver han forstand
hvem Gud giver et embede, giver han forstand

Her har vi altså implikativsætninger i nominal funktion, dvs. sætninger som på én gang er eksplikative og implikative. Også andre af de implikative ledsætninger kan bevæge sig ind på de eksplikatives område og optræde substantivisk:

(46) a kan du huske at vi var i Rom?
b kan du huske da vi var i Rom?

Ledsætningen i (46a) betegner en kendsgerning (fact), i modsætning til (46b) hvor den betegner en begivenhed (event) (jf. Vendler 1967:122 ff.). Her har vi altså implikativ, normalt adjektivisk ledsætning som objekt. Og tilsvarende:

- (47) a det er en skam at vi skal rejse
b det bliver skægt når vi skal rejse

I eksemplerne (48a) og (48b) har vi hhv. faktiv og nonfaktiv ledsætning:

- (48) a det er din egen skyld at hun ikke vil med
b det er din egen skyld hvis hun ikke vil med¹

Konstruktionerne er i øvrigt ikke helt parallelle, idet de neutrale ledsætninger bevarer visse træk af deres adverbielle karakter. Ved ekstrapolation til venstre genoptages de således med *så*:

- (49) hvis hun ikke vil med, så er det din egen skyld

jf.

- (50) at hun ikke vil med, det er din egen skyld

Yderligere er det formelle subjekt obligatorisk, også når den neutrale ledsætning står i fundamentfeltet:

- (51) *hvis hun ikke vil med er din egen skyld

jf.

- (52) at hun ikke vil med er din egen skyld

En anden substantivisk funktion af implikativ ledsætning har vi i eks. som

- (53) en madpakke til når I holder hvil
(54) beretningen om da kong Rolf var i Uppsala

¹ Ledsætningskonstruktioner af denne type er et af de stærkeste argumenter for Diderichsens todimensionale inddeling af ledsætningerne. Men han bruger ikke selv argumentet, faktisk nævner han end ikke konstruktionstypen, til trods for at den er registreret af Mikkelsen (1911:520).

hvor ledsætningerne styres af præposition. Endelig kan eksplikative ledsætninger optræde adverbielt, nemlig hvor de eksplikerer et adjektiv eller et adverbium:

(55) ombygningen er så dyr at vi har givet op

De tre ledsætningarter eksplikativ, implikativ og neutral kan således alle optræde i de tre syntaktiske funktioner substantivisk, adjektivisk og adverbial. Det vil sige at alle felterne i skemaet ovenfor (s. 11) skal udfyldes:

	eksplikativ	implikativ	neutral
substantivisk	+	(+)	(+)
adjektivisk	(+)	+	(+)
adverbial	(+)	(+)	+

Parenteserne angiver de mere perifere funktioner.

6. Formelt eksplikat

Konstruktioner hvori der indgår eksplikativsætninger, indeholder ofte et EKSPLIKAT², dvs. et element som signalerer eksplikation. Eksplikatet kan syntaktisk være kerneled for eksplikativsætningen:

(56) derfor betyder det at han har snydt mig, egentlig ikke så meget

(57) forstår De dette at planen nu skal ændres?

(58) bagagen skal anbringes således at den ikke er i vejen

Eksplikatet kan også være bestemmer, herunder bestemt artikel, til et substantiv, et adjektiv eller et adverbial:

² Termen er Gunnar Bechs, se Bech (1983:18 ff.).

- (59) den omstændighed at Peter ikke vil studere, er hans faders store sorg
 (60) spørgsmålet om økonomien holder, er stadig uafklaret
 (61) han var så træt at han faldt i søvn i elevatoren
 (62) Boysens har så stort et hus at de lejer værelser ud
 (63) mødet må ikke vare så længe at vi begynder at kede os

Endelig kan eksplikatet være et formelt subjekt eller objekt med eksplikativsætningen i ekstraposition til højre:

- (64) nu er det på tide at vi siger fra
 (65) jeg anser det for en fordel at Lars er med

Eksplikative ledsætninger uden formelt eksplikat forekommer kun når ledsætningen er umiddelbart eller middelbart objekt for et verbum:

- (66) han bekræftede at han havde været til stede
 (67) de længtes vist efter at regnen skal holde op³

7. Terminologi

Diderichsens termer *eksplikativ* og *implikativ* har den ulempe at de postulerer antonymitet mellem de to ledsætningsarter, hvad der if. Diderichsens egen beskrivelse og antydede definitioner faktisk ikke er tale om. I den tolkning af Diderichsen som er fremlagt ovenfor, er *eksplikation* og *implikation* imidlertid klart et antonymisk par, hvilket indebærer en ny tolkning også af terminologien. Imidlertid er det et problem at termerne nu svarer dårligt til betydningen af *eksplikation* og *implikation* i det almensproglige fremmedordforråd.⁴ Yderligere bruges termerne *implicere* og *implikation* undertiden i en lingvistisk betydning som svarer til engelsk *entail(ment)*.⁵

3 I én situation træder en eksplikativ ledsætning så at sige ud af sin eksplikativrolle, nemlig som parentetisk apposition: ... *en idé. Den(ne) idé, (nemlig) at der skulle bygges en bro, fik kun ringe tilslutning.* Hvor substantivets bestemmer, her *den(ne)*, er anaforisk, kompletterer ledsætningen intet og er altså ikke ægte eksplikativ.

4 Se fx Dansk Fremmedordbog, Munksgaard 1997.

5 Se artiklen *implikation* i Cramer et al. (1996).

En terminologi som bedre svarer til ovenstående analyse, ville være at betegne de to ledsætningsarter som hhv. *ekspletive* og *impletieve*. Den EKSPLETIVE, dvs. udfyldende, ledsætning udfylder en plads i oversætningen og kompletterer den syntaktisk og semantisk. Den IMPLETIVE, dvs. „ind fyldende“, ledsætning henter et led fra oversætningen ind og kompletterer sig på den måde semantisk.

8. Opsummering

a. Den grammatiske tradition, med Mikkelsen 1911 som et godt eksempel, antager en enkel korrespondens mellem ledsætningernes materiale og deres syntaktiske funktion og kan derfor inddele dem i substantiviske, adjektiviske og adverbelle ledsætninger. De tre hovedkategorier underinddeles så i underkategorier. Korrespondensen mellem ledsætningsform eller -materiale og ledsætningernes syntaktiske funktion er imidlertid ikke så entydig som hævdet af traditionen. Det er derfor nødvendigt at anskue ledsætningerne i to dimensioner. Dels efter deres essens: implikativ, eksplikativ, neutral; dels efter deres accidens: substantivisk, adjektivisk, adverbial.

b. Diderichsens opfattelse af begrebet *implikation* kan videreudvikles således at implikative ledsætninger beskrives som en radial kategori (jf. Ruus 1995/I:14). med traditionens genstandsrelativsætning (jf. Diderichsen 1963:208 ff.) som prototypen og hhv. almene relativsætninger, tidssætninger og sammeligningssætninger som tre mere marginale. Hermed er der afdækket sammenhænge eller slægtskab mellem ledsætningstyper som tidligere blev beskrevet som vidt forskellige.

c. At tidsledsætninger kan analyseres som implikative og dermed flyttes fra gruppen af neutrale, betyder at denne gruppe nu kan fremstå, ikke som en rodet restgruppe, men som en kategori af ledsætninger med lige så åbenlyse fælles egenskaber som de eksplikative og de implikative har. Det der er fælles for de neutrale ledsætninger (som har fortjent et mere positivt navn!) er at de modificerer deres oversætning på det illokutionære plan: De fremstiller relationen mellem to begivenheder, tilstande, opfattelser osv. Som årsagsforbindelse:

A fordi⁶ B, A skønt/selvom B

som fysisk eller logisk følge:

B så A

eller som betingelse:

A hvis B, A medmindre B

9. Personlig efterskrift

Jeg læste første gang om eksplikative og implikative ledsætninger i EDG i midten af min studietid for omkring 40 år siden. Jeg anede det skarp-sindige og perspektivrige i Paul Diderichsens synspunkt, men havde svært ved at forstå det og endnu sværere ved at forklare det for andre. Jeg har adskillige gange haft lejlighed til at drøfte problemerne med Diderichsen, men blev egentlig ikke meget klogere, idet han ikke formulerede sig mindre uklart end han havde gjort det i EDG. Indimellem var han endog tilbøjelig til at give sine kritikere ret i at det med eksplikativ og implikativ vist bare var dunkle anelser som det ikke lønnede sig at bruge tid på. Jeg har brugt en del tid på at forstå Diderichsens ideer om ledsætninger, og jeg mener at have godtgjort at der er tale om et meget frugtbart synspunkt og ikke bare dunkle anelser.

Henvisninger

- Bech, Gunnar (1983) [1955/1957]. *Studien über das deutsche verbum infinitum. Linguistische Arbeiten* 139. Tübingen: Max Niemeyer Verlag. (Fotografisk genoptryk af: *Studien über das deutsche verbum infinitum* 1-2. *Historisk-filologiske Meddelelser* 35/2, 36/6. København: Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab (Munksgaard)).
- Cramer, Jens, Lars Anton Henriksen, Mette Kunøe, Erik Vive Larsen, Ole Tøgeby & Peter Widell (1996). *699 varme termer. Leksikon til sprogkundskab*. Aarhus Universitetsforlag.

⁶ Konjunktionernes synonymmer nævnes ikke her.

- Diderichsen, Paul (1963³) [1946]. *Elementær dansk Grammatik*. København, Gyldendal.
- Eisenberg, Peter (1994³) [1986]. *Grundriß der deutschen Grammatik*. Stuttgart/Weimar, Metzlersche Verlagsbuchhandlung.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie & Kjell Ivar Vannebo (1997). *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hansen, Aage (1967). *Moderne Dansk I-III*. København, Grafisk Forlag.
- Hårbøl, Karl, Jørgen Schack & Henning Spang-Hanssen (1997). *Dansk Fremmedordbog*. København, Munksgaard.
- Leech, Geoffrey (1981) [1974]. *Semantics*. Harmondsworth, Penguin.
- Mikkelsen, Kristian (1975) [1911]. *Dansk ordføjningslære*. København, Hans Reitzel.
- Quirk, Randolph, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech & Jan Svartvik (1972). *A Grammar of Contemporary English*. London, Longman.
- Ruus, Hanne (1995). *Danske Kerneord I-II*. København, Museum Tusulanum.
- Vendler, Zeno (1967). *Linguistics in Philosophy*. New York, Cornell University Press.